

Træplantning i Thy

i Fortid og Nutid
Af Overplantør Jespersen.

Den geologiske Grundformation i Thy er, som i store Dele af det øvrige Land, Kalken. Den fremtræder her med en ret kuperet Overflade, idet Bakketoppene (Bjergene) hæve sig vel indtil 3 á 400 Fod over Dalbundene. Ovenpå Kalken har på sine Steder aflejret sig Rullestens-Ler eller -Sand, dels i store sammenhængende Partier og i tykke Lag, dels på mindre Stykker og under Tiden kun i ganske tynde Lag. Da disse Dannelser er hidførte ved Vandets Hjælp, findes de væsentligst i Kalkformationens Dale og er der af størst Mægtighed, større end på Bakkerne eller disses Skråninger. Slutteligt har der i Tidernes Løb dannet sig Muldjord, bedst og i tykkeste Lag på de lerede Partier, dårligst på de sandede. På Grund af de ovenpå Kalken senere stedfundne Dannelser fremtræder nu Kalkbjergene sjældent med større Højde end indtil halvandet Hundrede Fod over Dalbunden. Hvor denne har ligget under Havets Overflade, eller hvor der har manglet Afløb, har der dannet sig Søer, der ofte er af meget betydelig Dybde, indtil 90 Fod (Vandet Sø). Foruden den egentlige Rullestenssands Dannelse er der sket en Tilskylning af Sand fra Havet, som har aflejret sig mellem Kalkbjergenes fremspringende Forbjerge eller Øer, f. eks. mellem Vegebjerg og Hanstholmen. Dette Lag kan være meget tykt. Ved Brøndboringer i Klitterne er vi nåede ned til ca. 100 Fod inden Kalken nåedes. Blandt de mest bekendte og største Kalkbjerge kan nævnes: Svinkløv, Bulbjerg, Hanstholmen, Hjarde mål, Saugbjerg, Ørgårds Bakker, Vilsbøl Bakker Vegebjerg m.fl. Hanstholmen gør ganske Indtryk af i sin Tid at have været en Ø; ligesom Partiet fra Vigsø over Bromølle til Limfjorden gør Indtryk af at have været et Sund.

Sidst at alle geologiske Dannelser er kommet Sandflugten. Når den egentlig er begyndt vides ikke; men dens første Opståen ligger vist langt tilbage i Tiden. Hæftigt rasede den for 2 á 300 År siden. Den fordrev såvel Bonde som Herremænd fra Gård og Borg og dækkede de fordums gode Agermarker med et mere eller mindre tykt Sandlag og forvandlede frugtbare Jorder til Ødemarker. Den føg hen ad de flade Sletter og op over Bjergene. Intet standsede den uden Søer og lave Mosedrag, og den trængte på sine Steder indtil henad et Par Mil ind i Landet. Sønden Klitmøller trængte den over Vegebjerg, ophobede store Masser af Sand vest for Nystrup (Boelsande), trængte videre over Kronens Hede sønden om Vandet Sø og Skadekjær, over Klatmølle og lige til Skinnerup, hvor Engene standsede den. Og således på flere andre Steder. De fordum adelige Sædegårde, Nystrup og Nebel,

bleve forvandlede til Bøndergårde af så ringe Beskaffenhed, at de delvis er gåede over til Klitvæsenet. Sandflugtsarealet i Thisted Amt, Klitter med indesluttede, sandoverføgne Heder, beløber sig til 7 á 8 Mil.

Kalken danner en porøs Masse, der er let gennemtrængelig for Vand. Revnvandet trænger ned i den, danner Gange, der i Dybden samler sig til små Vandløb og vel under Tiden i små underjordiske Søer. Ved Nedboring af et Rør kan man komme til sådan Vandrigdom, at en Udtømning er næsten umulig, noget der aldrig finder Sted i Leret. Ved Svinkløv, i Faldet, løber et Bækløb ned i en selvdannet Brønd og forsvinder for bestandigt i underjordiske Gange. Sammenstyrtning af sådanne udskyllede Gange eller Huler er ikke sjældent. Der dannes derved de såkaldte Jordfaldshuller.

Kalkunderlaget, særligt hvor det ikke er dækket af Ler, men kun af Muld, giver Thyland sit Præg: Gode og særligt sunde, men noget tørre Jorder.

De gode Partier af Thylands Jord er særdeles velskikket til at bære Skov. Der kan .f.eks. næppe tænkes nogen fordelagtigere Jord til Bøg end Kalkbund med et nogenlunde godt Muldrag ovenpå. De egentlige Heder på gammel Jord og bakket Terræn er bedre end Midtjyllands Lyngsletter, ikke så sure som disse. Derimod er Klitsletterne og særligt Klitbakkerne meget magre; dog bøder den herværende Fugtighed meget, på Ufrugtbarheden.

Hvorledes Trævæksten i tidligere Tider har været i Thy, ved man kun lidet eller intet om. I den grå Oldtid må dog Landet have haft et andet, mere tiltalende, Udseende end nu. Det har været tæt befolket; derom vidner de mange Kæmpehøje og andre gamle Begravelser. Ikke mange andre Dele af Landet er så rigt på den Slags Oldtidsminder som Thy. Ved Vilsbøl, fra Aurebjerg til Kirken, en Strækning på ca. $\frac{1}{4}$ Mils Længde langs Vandet Sø, findes en Mængde gamle Begravelser, dels Kæmpehøje, formentligt Høvdingernes Hvileplads, dels Fladbegravelser. Det kunde se ud, som om der her havde ligget en hel By, måske med V. Vandet Sø, hvis Bund ligger ca. 50 Fod under Havoverfladen, som en Fjord til bekvem Ankerplads for Vikingernes Fartøjer, en Fjord, som senere ved Tilsanding fra Vest er gået over til at blive en Sø. Mon de gamle Vikinger vilde foretrække denne Landsdel fremfor Fyn, hvis den dengang havde stået lige så meget tilbage for Danmarks bedste, hyggeligste Egne som nu. Det er ikke rimeligt. Der må dog vist dengang have været Skov, der har givet Lunhed og Hygge til

Vinterophold. Mon det 15de Århundredes Adelsmænd og Riddere vilde have bygget og boet i Thy, hvis det dengang havde set ud som nu? Det er ikke sandsynligt; Nutidens gøre det i alt Fald ikke.

Gøre sikre Slutninger herfra om Skovbevoksthed kan man dog ikke og lige så lidt fra givne Pålæg i Lehns- og Fæstebreve om Forbud mod Skovenes Forhugning, da disse kunne og have vist sig at være ligefremme Genparter af lignende Dokumenter fra Øerne; men en sikker Kilde har man dog, og det er Forekomsten af Træstammer og Hjortegevirer i Moserne og Træstubbe endnu stående på Roden og igen komme for Dagens Lys ved Havets Bortskæringer ved Kysten (Agger). Hvorledes Skovene have været, er dog et andet Spørgsmål. Muligvis de have været, hvad vi nu til Dags kalder Skov; men muligvis det også kun har været Skovbrammer langs Moserande og Småbevoksninger i Læ af Bakkerne og måske væsentligt kun Krat, ikke egentlig Højskov. At der med vort nuværende Klima af sig selv skulde fremkomme Skov, selv om Jorden meget længe henlå ubenyttet, er næppe tænkeligt; men måske Klimaet har forandret sig i Tidernes Løb; det er jo ikke urimeligt. At vi i så Henseende har kortere Perioder, er jo påvist, således at vi med omtrent 30 Års Mellemrum får det samme Vejr igen; men muligvis vi også kunde have lange Perioder og med endnu større Svingninger end igennem de korte. At vi, når vi måler med Tusinder af År, have haft meget store klimatiske Forandringer ligefra evig Is til tropisk Varme, mener Geologerne jo at have bevist. For Tiden er vort Klima imidlertid ikke godt, alt andet end tropisk, det tror jeg nu at vi alle kunne blive enige om, samt at det var rart at få det forbedret, om Skovanlæg kunde gøre det.

Alt længe har man haft Opmærksomheden henvendt på at frembringe Skov på Ødemarker, og at bevare den Skov, som fandtes. Det var oprindeligt Frygten for Træmangel, der var Motivet i så Henseende. Allerede i Midten af det 17de Århundrede begyndte man at frygte for Træmangel, og der udstedtes den Gang Skovforordninger gående ud på Sparsommelighed med Træforbruget. Disse Formaninger gentog sig, indtil vi i 1805 fik en Skovforordning, der endnu den Dag i Dag er gældende, og som går ud på Skovenes Fredning og Udskiftning. Det blev forbudt at omhugge Skov for Fode. Skade at denne Forordning ikke blev udgivet adskillige Århundreder før; så havde vi måske endnu haft Skove i Thy. Om man end havde sin Opmærksomhed mere henvendt på at bevare den bestående Skov end på at frembringe ny, så manglede det dog ikke helt på Bestræbelser efter at forvandle vore Ødemarker til Skov. Det var navnlig Klitterne¹), disse for det tilgrænsende Land så ødelæggende Sandmarker, man havde sin Opmærksomhed henvendt på, om det end ikke helt

fattedes på Opmuntringer til også at frembringe Skov på andre Jorder. Ved Forordningen af 19de September 1792 opfordredes der til at gøre Forsøg med at gøre Klitten produktiv ved at udplante Buske og Træer af den Slags som der var Udsigt til at kunne vokse på en sådan mager Bund. Der blev vel den Gang ikke gjort meget ved Sagen, men dog så meget, at det ved en kgl. Resolution af 23de September 1815 blev påbudt Amtmændene at sørge for at der blev anstillet videre Forsøg med Skoves Opelskning på Sandflugtsarealerne. Der blev da anlagt 5 Skovplantager i Thisted Amt nemlig ved Tvorup, Klitmøller, Nors, Hansted og Hjørdemål på tilsammen 63 Tdr. Lands Størrelse, og man plantede i dem de almindeligt kendte hårdføre Træarter. For at få Planter til en mulig Udvidelse af Klitplantagerne anlagde man Planteskoler; således blev der for Statens Regning i 1821 indkøbt godt 5 Tdr. Land ved Thisted og i 1830 udvidedes dette Areal med lidt over 7 Tdr. Land, således at der her dannedes en Planteskole, eller Plantage med Planteskole, på ca. 13 Tdr. Lands Størrelse (nuværende Thisted Plantage). Den her anlagte Planteskole fik dog neppe synderlig Betydning for Klitplantningen; men da det tillodes fra den at uddele Planter til private, som havde Lyst til at plante; er det rimeligt, at de Plantninger, der nu findes hist og her i Thy ved Præstegårde, Proprietær- og Bøndergårde, skylder denne Planteskole deres Tilblivelse.

Planterne i de foran nævnte 5 Klitplantager trivedes imidlertid ikke godt, vel nærmest fordi man havde valgt uheldige Træarter og vel også på Grund af Mangel på Erfaring ved Udførelsen. Fremvæksten var så ringe, at man fandt det rettest at lade Sagen undersøge ved en Kommission, og en sådan blev da nedsat i Følge kgl., Resolution af 14de Februar 1838 og kom til at bestå af en Overførster, en Landvæsenkommissær og to Landinspektører; de sidste nærmest for at afgive Erklæring over Sanddæmpningen.

Den af denne Kommission afgivne Betænkning var såre trøstesløs. Den frarådede ganske at tænke på at frembringe Skov i Klitterne, og den mente nærmest, at Tilstanden i, forannævnte 5 Klitplantager var af en sådan Beskaffenhed, at de sørgelige Rester ikke burde fjernes, men snarere overholdes til Skræk og Advarsel for ligesindede, der kunde tænke på at ville frembringe Skov på de Steder. Angående Anlægget ved Thisted udtalte Kommissionen sig derimod meget rosende, skønt det i Tidens Løb snarere havde antaget Karakteren af et Skovanlæg end af en Planteskole. De Træer, der dengang fandtes, vare hovedsagelig El, Pil, Poppel, Birk, Ask, Ælm og Ahorn. Nu findes næsten udelukkende kun de 3 sidstnævnte Arter foruden noget Bøg, der senere er indplantet.

I Tidsrummet fra 1838 til 1851 plantedes der så at sige intet i Klitterne, idet man anså det for at være ganske håbløst, kun eksperimenterede

¹ Tidsskrift for Skovbrug, Bind 12 pag. 1.

fremdeles Sandflugtskommissær, Forstkandidat Andresen noget i samme Retning, nærmest med Bjergfyr, østerrigsk Fyr og Hvidgran.

Modviljen mod de store øde Strækninger langs Jyllands Vestkyst og Trangen til at gøre dem produktive levede dog stadigt op på ny, og i 1853 begyndte man atter på Plantning i Klitterne, og et Areal på 8 Tdr. Land valgtes hertil i Tvorup Klit vest for Sjørring Sø. Tilplantningen af dette tilligemed andre Arealer i de andre Amter lededes af Kammerherre Riegels. Man forsøgte snart sagt næsten alle mulige Træarter og således også den senere så sejrige Bjergfyr.

Disse Forsøg blev så 1857 besigtigede af kyndige Mænd, og da denne Undersøgelse faldt ud til Gunst for Plantningen, udkom Loven af 29de December 1857, der hjemlede Ret til Ekspropriation af Klitrealer for derpå at opelske Skov. I Henhold til denne Lov blev der et Par År efter dens Vedtagelse erhvervet 150 Tdr. Land i Tvorup Klit vest for Sjørring Sø på det Sted, hvor Forsøgsplantningen var anlagt, og der lejedes et Areal på 4 Tdr. Lands Størrelse på Færggårds Mark til Planteskole. (Også denne er ligesom Thisted Planteskole senere tildels blevet Skov). Kammerherre Riegels døde imidlertid kort (1861), at han havde sat nyt Liv i Klitplantningen og efterfulgtes af Kammerherre de Thygeson. Denne energiske Mand tog straks med stor Kraft fat på den foreliggende Opgave. Medens man hidtil havde eksperimenteret med alt og stillet store Forhåbninger til Strandfyrren (*pinus maritima*), en Fyrreart, der lykkes; godt i de franske Klitter, men som her er for kuldkær lige overfor Vinterfrosten, mente Kammerherre de Thygeson, at Bjergfyr og særligt østerrigsk Fyr vare de Træarter, som man mest skulde lægge Vind på. Sidstnævnte blev også plantet i ret stor Målestok, og den voksede foreløbigt fortrinligt, nøjedes med den magre Bund og lod sig ikke anfægte af den skarpe Vind - men, desværre, andre ulykkebringende Omstændigheder faldt ind.

Imidlertid udkom Loven af 29de Marts 1867, den endnu gældende Klitlov, og denne gav Statens Træplantning i Klitterne ny Vind i Sejlene. Klitplantningen havde dog stadigt meget at kæmpe imod. Det er gået med Plantningen i Thy som med "fremmed Mand i fremmed Land"; hver ny Plante, der er kommet frem, har straks fået Fjender både blandt højere og lavere Dyrearter såvel som blandt Svampe og andre Sygdomskilder. Insekter, som aldrig før vare kendte her, kom og faldt ødelæggende over de unge Træer, og Svampene, navnlig Nåle- og Bladsvampe, trådte til. Østerrigsk Fyr var en af dem, der trods sin frodige Vækst led mest, så meget, at dens Dyrkning midt i Halvfjerserne måtte opgives. Så at sige alle Træer døde bort som Følge af et Svampeangreb på Nålene. Bjergfyrren led meget af Insekter, men var sejglivet nok til at modstå Angrebene. Skovfyrren

blev også angrebet af en Nålesvamp; og om den end ikke led fuldt så meget som østerrigsk Fyr, så blev den dog så medtaget, at dens Dyrkning burde indskrænkes betydeligt, og således også med enkelte andre Træarter. Imidlertid udvidede man fremdeles Plantagerens Areal. Således blev, Tvorup Plantage i Slutningen af Halvfjerserne udvidet med ca. 270 Tdr. Land efter at der alt forud var erhvervet ca. 330 Tdr. Land, Svinkløv og Vandet i Midten af Firserne med respektive 870 og 607, Østerild, Nystrup, V. Thorup og Svinkløv i Slutningen af Firserne med respektive 713, 1319, 803 og 317 Tdr. Land og så fremdeles, således at der nu i Thisted Amt findes 11 Klitplantagedistrikter med et samlet Areal af ca. 16,000 Tdr. Land foruden henad Tusind Tdr. Land tilplantet Fredklit.

Foruden Staten har også private plantet meget, således at der nu i Thy findes ca. et halvt Hundrede små og større private Plantager med et samlet Areal af ca. halvtredie Tusind Tdr. Land. Deriblandt den store Klim Plantage på 681 Tdr. Land, hvoraf dog kun ca. 171 Tdr. Land endnu er tilplantet. Hertil kommer så Småplantninger om Huse og Haver. Thylands og Vesterhanherreds samlede Skovareal kan vel derefter anslås til henad 2 Mil, hvoraf dog en hel Del endnu ikke er tilplantet.

Trods denne betydelige Udvikling henligger endnu de gamle Prøveplantninger fra 1815 i den samme afskrækkende Tilstand. Grunden, til disse Plantningers dårlige Trivsel må væsentligst søges i de anvendte Træarter.

Træer som Rødgran, Skovfyr, El, Ahorn, Lærk og Birk kunne ikke modstå den forenede deprimerende Indflydelse af Vinden og den magre Jord og særligt ikke, når Plantningens Areal er lille. På store Arealer går det bedre, når det ene Træ kan give Læ for det andet. Når de naturlige Forhold er således, at Bevoksningen kan danne et Skråtag mod Væst, kan der altid ved at gøre Arealet stort nok nås til god Traudvikling i en kortere eller længere Afstand fra Vestkanten; men kan den ikke det, er alt Håb ude. Skråtaget retter sig efter Jordbundens Beskaffenhed, Vindens tærende Indflydelse og Træarten; det kan på god Bund og med modstandsdygtig Træart selv her i Thy blive stejlt som et Hustag; men det kan også under ugunstige Forhold blive så fladt, at det bliver flere Tusind Alen bredt, eller som ovenfor nævnt helt udebliver.

Der påtrænger sig nu det store Spørgsmål: Hvad Nytte er denne Træplantning til.

Nytten erfares bedst, mest umiddelbart, ved at sammenligne et skovblottet med et skovrigt Landskab. f.eks. Thy med Fyn. At Forholdene i disse 2 Landsdele er højst forskellige, skønt Jorderne i store Partier af Thy er lige så gode som på Fyn, er uimodsigeligt; men der kunde jo nok rejses Spørgsmål, om Trævegetationen er Grunden hertil, eller om det omvendte er Tilfældet; at det forskellige Klima har været Grunden til, at der

findes så uens med Skov i de to Landsdele, og at Klimaet vilde være lige så godt på Fyn, selv om der ingen Skov var. Førre direkte Bevis for, hvad der er Årsag og hvad Virkning, lader sig af letfattede Grunde ikke gøre; men det er ikke vanskeligt at gøre nogle analoge Slutninger. Vi vil således lægge Mærke til at næsten alle vestlige Kyster fra Naturens Hånd er skovblottede, hvorimod de østlige er mere eller mindre skovrige. Denne Omstændighed står ikke i direkte Forhold til Afstanden fra det frygtede Vesterhav, idet Jylland, Samsø og Sjælland hver for sig viser det samme Fænomen, uagtet Østkysten af Jylland er adskilligt nærmere Vesterhavet, end Vestkysten af Samsø eller af Sjælland er det. Forholdet er åbenbart det, at Vinden ved at passere over Landet med dets Vegetation taber, inden den kommer til Østkysten, en Del af sin skadelige Indflydelse; men vinder igen noget af denne tilbage ved at passere over Bælterne for igen at tabe den på Samsø eller Sjælland. Landet uden Trævegetation har en Del af den samme Indflydelse på Vindens Skadelighed som selve Trævegetationen, om end ikke så meget som denne; det viser det foran omtalte vestlige Skråtag, der i en Bredde af sjældent over et Tusinde Alen næsten ganske kan ophæve Vindens Skadelighed. Da Fyn nu ligger så meget længere fra Vesterhavet (Nordvest) end Thy, er det rimeligt, at selv om hele Landstrækningen fra Ringkøbing til Fyn var skovblottet og Fyn også, så vilde dog Klimaet der være bedre end i Thy; men det er også rimeligt, at det vilde være dårligere end nu, hvis Trævækst ikke fandtes. Rigtigheden af denne Betragtning fremgår også deraf, at Vindens Styrke højt til Vejrs er lige så stor det ene som det andet Sted; kun langs Jorden bliver den hæmmet af Vegetation, den "lådne" Jordoverflade, ganske på samme Måde som at Trækket i en Skorsten hæmmes ved, at Skorstens Sider blot i en ringe Grad i Forhold til Skorstenspipens Diameter er dækkede med Sod, eller at en ringe Opgrøde i en Å hindrer Vandets Løb, selv om den Del af Åløbets Tværprofil, der er fri for hæmmende Genstande, er stor nok til at Vandet frit kan passere. Til Forståelse heraf må man erindre de fremkommende Interferensfænomener.

Af foranstående Udvikling synes jo at fremgå, at Trævækst i det hele taget og i store Forhold er gunstig for Vegetationsbetingelserne. I det små og på korte Afstande er det så iøjnefaldende, at det der ikke behøver nogen Påvisning, men at det også er det i det store, for hele Landskaber og på større Afstande, ligger ikke så lige for; men må dog antages at finde Sted. Det er jo nærmest Vinden, at Trævegetationen skal bryde og derved gøre Nytte, men også på anden Måde antages den at have en gunstig Indflydelse, f.eks. på Nedbøren og Vandmængden i Jorden. Man mener at have iagttaget, at det regner mere, hvor der findes Skov, end hvor der ingen findes. Bevis er jo også her

vanskeligt at føre, da Årsag og Virkning let forveksles. Der kan imidlertid anføres Grunde, som kunde synes ret rimelige. Når der falder Sne, vil der altid komme mere i Skoven end udenfor, dels fordi en Del ligefrem flyger derind langs Jorden, dels fordi Træerne standser Luftfygningen, de sneførende Luftlag, og Sneen derved får Tid til at falde ned. Kommer der nu et pludseligt Tøbrud, vil Sneen udenfor Skoven pludseligt to op, og Vandet løbe bort over den frosne Jord til Bække, Åer og Søer. I Skoven vil Sneen to langsommere og muligvis få Tid til at trække ned i Jorden, og der vil muligvis af den Grund være rigeligere med Vand om Sommeren i Skovbunden end udenfor den. Når nu Luften om Sommeren efter en lang tør Periode står lige til at kunne give Regn, er så fugtig, at blot et lille Plus vil få Regnen til at strømme ned; men dette lille Plus ikke kommer fra Agermarken, fordi den er så tør, så kan det måske ske, at det kommer fra Skoven, som fra Vinteren har mere Fugtighed og i Forsommerens Løb bedre har forstået at bevare den, og vi får da det Fænomen, som man kalder, at Skoven trækker Regnen, ligesom man siger, at Havet eller Fjorden gør det. Det må ikke forstås således at den trækker Regnen bort fra Agermarken, tager den Regn, som denne ellers vilde få; men den bryder ud over eller ved Skoven, og derved kommer den også over den nærmere liggende Agermark. Det er navnlig med Tordenbyger, at man har iagttaget dette, ikke med egentlig Landregn, hvilket jo ligger i Sagens Natur.

Det, der yder mest iøjnefaldende Nytte for Landbrugeren, er det Læ, som Småskove og levende Hegn giver. Disse gør Jordoverfladen "ladden", bryder og hæmmer Vinden i Styrke og formindsker derved Jordens Udtørring, dens Fygen, hvor den er af let sandet Beskaffenhed og Kornets Afblæsen. Nyttens er let at iagttagge, idet Græs og Korn bliver meget højere, hvor det har Læ, end hvor Vinden har frit Spillerum hen over Ageren. Imidlertid kan man også iagttagge uheldige Forhold ved spredt Plantning. Den standser Sneen til Skade for Vintersæden og giver Tilhold for Spurve og andre Fugle, der kunne blive ret ubehagelige ved at afpille Sædekornene. Disse Gener falde dog næsten helt bort, når Hvermand har Plantning om sin Mark. Det ideelle, det som burde tilstræbes, er, at enhver havde en Plantning om sin Bolig til Læ og Hygge og Beskyttelse af Husene mod Vindskade og Drivvande ind på Murene, at alle de Stykker af Marken, som ikke egnede sig til Agerbrug, enten fordi at Jorden var for dårlig eller Hældningen for stejl, blev tilplantede, og, at endelig alle Markskel blev forsynede med Træer eller Buskvækster. Skete det, vilde Nyttens blive aldeles overvejende over Skaden og Landet få et Udseende, som enhver vilde fryde sig over. Alene det at kunne færdes uden alt for megen Gene af Blæsten og den gennemtrængende, næsten vandret faldende, Regn

vilde være et uvurderligt Gode og en Hæmsko for megen Sygdom.

Imidlertid er det desværre ikke så let at få sådanne ideelle Tilstande indført i Thy. Klimaet er nu således, at det er vanskeligt at få Træer til at gro. En Støtte er Statens og privates større Skovanlæg. Efterhånden som de gror op, ville de i høj Grad lette Småplantningernes Trivsel. Men selv nu, således som Forholdene nu er, kan dog en Del Træarter gro ret godt.

Ved Plantninger omkring Boliger, hvor Jorden som oftest er ret god, kan anbefales de hårdførere Løvtræarter, såsom Ask, Ælm, tildels Ahorn og skandinavisk Røn som Hovedtræarter og Grundbestand og med Indblanding af Poppel, Pil og El som Hjælpetræarter. Asken kan på god Bund selv i Thy danne Skråtag mod Vest af Stejlhed som et Hustag. Når Grundbestanden er bleven høj, bør der udføres en Underplantning af skyggetålende Løvtræer, og hertil egner Bøgen sig fortræffeligt foruden Tjørn og enkelte tidliggrønne Buskvækster. Til Anlæg af Småskove på dårlig Jord vil de hårdføre Nåletræer, Bjergfyr, Hvidgran og

Sitkagran, være at anbefale. Når Bjergfyrren har nået en Udvikling af omkring en Snes Fod i Højde, vil det være hensigtsmæssigt at underplante med Sitkagran eller Ædelgran, for at disse Træarter, der blive højere end Bjergfyrren, kan danne den følgende Bevoksning. Endelig til Anlæg af Hegn om Markerne anbefales Hvidgran eller Sitkagran eller, hvor Forholdene måtte være gunstige, Pil, Poppel eller Tjørn.

Bestemte Regler for Plantningernes Udførelse kan ikke gives, da Forholdene er så forskellige, men sålænge Bevilling dertil kan fås af Regeringen, giver Klitvæsenet indenfor en Afstand af ca. 2 Mil fra Havet gratis Vejledning og desuden Planter til nedsat Pris, sålænge Forråd haves. Enhver Jordbesidder, der ønsker at drage Nytte af denne Foranstaltning, kan henvende sig til Overplantøren eller en af Plantørerne, hvorefter beredvillig Assistance vil blive ydet, såfremt Overplantøren ikke måtte skønne, at Forholdene af en eller anden Grund tale derimod, og Forfatteren kan kun på det bedste anbefale at drage Nytte af det givne Tilbud.